

ВИСТУП РЕКТОРА МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

УДК 327(477+564.3)(043)

Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, Почесний генеральний консул Республіки Кіпр в Маріуполі

ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РЕСПУБЛІКОЮ КІПР

Республіка Кіпр є однією з держав Східного Середземномор'я, які найбільш бурхливо та динамічно розвиваються. З часу набуття незалежності в 1960 році Кіпр здійснив стрімкий економічний стрибок, що дозволив йому стати визнаним лідером в таких галузях як туризм і міжнародні інвестиції. Незважаючи на фактичне розділення країни в 1974 році, грекам-кіпріотам вдалося досягти разючих результатів, що дозволили їм увійти до числа найбільш розвинених держав світу. З 2004 року Республіка Кіпр набула повноправного членства в Європейському Союзі. Республіка Кіпр є дуже важливою країною регіону з економічної та геополітичної точок зору. Дуже корисним для України є також досвід інтеграції Кіпру до ЄС¹.

Республіка Кіпр визнала Україну незалежною державою 27 грудня 1991 року спеціальним рішенням Уряду. З цієї нагоди Президент Республіки Кіпр Георгіос Васіліу надіслав привітання Президенту України Леоніду Макаровичу Кравчуку. 19 лютого 1992 року у Нью-Йорку між двома країнами був підписаний Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Республікою Кіпр.

У 1997 році рішенням кіпрського Уряду Голову правління Експобанку Гетьманенка Юрія Ігоровича було призначено Почесним консулом Республіки Кіпр в Україні (м. Київ).

18 травня 2006 року було відкрите Почесне консульство України в Республіці Кіпр (м. Лімасол), Почесним консулом призначений Алексіс Фотіадіс.

4 липня 2006 року було відкрите Почесне консульство Республіки Кіпр у місті Маріуполі. Почесним консулом призначено ректора Маріупольського державного університету, доктора політичних наук, професора Костянтина Васильовича Балабанова. Головним завданням консульства є розвиток комплексних двосторонніх відносин між українським і кіпрським народами. За роки роботи до консульства з різних питань звернулося близько 5000 тисяч громадян України і Грузії. Співробітники консульства надавали допомогу в оформленні віз, працевлаштуванні на Кіпрі, перекладі і завіренні документів, надавали консультації з питань туризму, вступу в шлюб, отримання робочих віз, оформлення прав спадкування, сприяли акредитації туристичних фірм при консульстві ф організації співбесід для вступу до кіпрських вузів. За 10 років консульство оформило близько 3000 віз до Республіки Кіпр.

В умовах складної військово-політичної обстановки на Сході України Почесне Генеральне консульство Республіки Кіпр в Маріуполі активно сприяло надходженню до Маріуполя гуманітарної допомоги. Так, в березні 2015 року до міськлікарні № 4 були передані медичні препарати від кіпрського Фонду Андреаса Софоклеуса з надання соціальних послуг (КЕПАКІ), а в квітні минулого року до Маріуполя прибула гуманітарна допомога, зібрана з ініціативи Червоного Хреста Кіпру та благодійної організації «Ротаракт клуб Ларнаки». Гуманітарний вантаж вагою 2 тонни містив одяг, взуття, предмети особистої гігієни, теплі ковдри, іграшки, які були роздані дітям і студентам із зони АТО.

У 2011 році консульство розробило програму двостороннього співробітництва з Міністерством освіти і культури Республіки Кіпр (Програма гостинності), в рамках якої протягом 5 років на Кіпрі відпочило понад 150 українських школярів. Всі витрати з організації відпочинку взяла на себе кіпрська сторона. У свою чергу в 2013 році Україна вперше взяла на відпочинок 30 кіпрських учнів, які відпочивали в Святогірську.

Почесне Генеральне консульство Республіки Кіпр в Маріуполі робить вагомий внесок в організацію практики студентів на Кіпрі. За 10 років понад 200 студентів і аспірантів МДУ пройшли виробничі та перекладацькі практики на острові, в тому числі в Міністерстві закордонних справ Республіки Кіпр і прес-службі МВС Кіпру. Це єдиний випадок, коли на практику до таких поважних держустанов були допущені іноземні громадяни. Це свідчить про високий рівень міжнародних контактів, встановлених Почесним Генеральним консульством Республіки Кіпр в Маріуполі. Крім

¹ Трофименко М. В. Українсько-кіпрські відносини (політико-правові аспекти) / М. В. Трофименко, К. В. Балабанов // Український часопис міжнародного права. — 2013. — № 1. — С. 38.

того, університет виступає базою для проведення скайп-лекцій, круглих столів, науково-практичних конференцій за участю кіпрських партнерів, вчені МДУ захищають кандидатські дисертації з кіпрської тематики. 23 студенти пройшли співбесіду для продовження навчання в кіпрських вузах.

Знаменною подією 2016 року стало підвищення класу Почесного консульства до Почесного Генерального консульства Республіки Кіпр в Маріуполі. Це вищий дипломатичний клас для позаштатної дипломатичної установи передбачений Віденською конвенцією про консульські зносини від 1963 року. В Україні працює 101 почесне консульство, і тільки 3 з них, включаючи консульство Кіпру в Маріуполі, мають статус Почесного Генерального консульства.

У жовтні 2011 року започатковане Почесне консульство Республіки Кіпр в Одесі. Почесним консулом призначено Музальова Бориса Вікторовича.

Першим Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Кіпр (за сумісництвом) став Посол України в Державі Ізраїль Дмитро Юхимович Марков, який вручив вірчі грамоти Президенту Кіпру Главкосу Клірідісу 23 березня 1999 року. Д. Ю. Марков перебував на цій посаді до липня 2003 року. Вже у серпні 1999 року в столиці Кіпру місті Нікосії було відкрите Генеральне консульство України. Рівень дипломатичного представництва України в Республіці Кіпр було підвищено із відкриттям Посольства України в Республіці Кіпр у червні 2003 року. Першим Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Кіпр із резиденцією в місті Нікосії став Борис Іванович Гуменюк, який вручив вірчі грамоти Президенту Республіки Кіпр Тассосу Пападопулосу 22 грудня 2003 року. Б. І. Гуменюк завершив свою першу дипломатичну місію на Кіпрі в лютому 2007 року.

8 січня 2008 року до Республіки Кіпр прибув новопризначений Надзвичайний і Повноважний Посол України Олександр Павлович Дем'янюк, який вже 14 січня 2008 року вручив вірчі грамоти Президенту Республіки Кіпр Тассосу Пападопулосу. О. П. Дем'янюк перебував на посаді посла до 17 лютого 2012 року.

21 лютого 2012 року Борис Іванович Гуменюк вдруге був призначений Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Кіпр, а 25 квітня 2012 року вручив вірчі грамоти Президенту Республіки Кіпр Дімітрісу Хрістофіасу. Відбулась протокольна урочиста церемонія та зустріч Посла України в Республіці Кіпр Б. І. Гуменюка з Президентом Республіки Кіпр Д. Хрістофіасом, у ході якої Глава Кіпрської Держави, зокрема, відзначив, що з великим задоволенням та почуттям дружби приймає вірчі грамоти від новопризначеного Посла України, а також запевнив, що всі його зусилля, спрямовані на розвиток взаємовигідного співробітництва між двома країнами, будуть мати незмінну підтримку Президента та Уряду Кіпру. У свою чергу, Б. І. Гуменюк запевнив, що докладатиме всіх можливих зусиль з метою сприяння подальшому розвитку традиційно дружніх відносин між Україною та Республікою Кіпр, які поєднує історична, культурна та духовна спадщина двох народів. Крім того, Посол України підкреслив зростання взаємної зацікавленості та наявний потенціал обох країн для розширення й активізації співпраці, що відкриває перспективи подальшого поглиблення двосторонніх відносин в усіх сферах взаємного інтересу. Президент Кіпру Дімітріс Хрістофіас підтвердив незмінну позицію Нікосії щодо подальшої підтримки євроінтеграційних прагнень України, зокрема, у період головування Кіпру в Раді Європейського Союзу у другому півріччі 2012 року.

Функції дипломатичного представництва інтересів Республіки Кіпр в Україні за сумісництвом були покладені на Посольство Кіпру у Федеративній Республіці Німеччина. Так, 12 жовтня 2006 року Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Кіпр у ФРН та в Україні (за сумісництвом) Леонідас Маркідіс вручив вірчі грамоти Президенту України. Наступним Послом Республіки Кіпр у ФРН та Україні (за сумісництвом) став Панделакіс Еліадіс, який вручив вірчі грамоти Президенту України 21 листопада 2008 року.

Новим етапом розвитку міждержавних дипломатичних відносин стало започаткування дипломатичної місії Республіки Кіпр в Україні. 28 вересня 2009 року в Києві розпочав роботу Тимчасовий Повірений у справах Республіки Кіпр в Україні Евагорас Вріонідіс.

14 червня 2011 року Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Кіпр в Україні, з резиденцією у місті Києві, Евагорас Вріонідіс вручив вірчі грамоти Президенту України. 4 липня 2011 року за участю Президента Республіки Кіпр Дімітріса Хрістофіаса відбулася офіційна церемонія відкриття Посольства Республіки Кіпр в Україні.

Відкриття Посольства Республіки Кіпр в Україні відображає глибину та багатогранність дружніх зв'язків між Кіпром і Україною в культурній, економічній і політичній сферах. З моменту відкриття Посольство здійснює інформаційно-консультаційну діяльність, а також надає весь спектр

консульських послуг для громадян України, що бажають відвідати Кіпр з метою туризму, та для українських підприємців, що ведуть бізнес на Кіпрі².

13 вересня 2013 року новий Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Кіпр в Україні пан Васос Чамберлен вручив вірчі грамоти Президенту України. Пан Чамберлен пропрацював в Україні до грудня 2016 року.

Новоприбулий Посол Кіпру в Україні пан Луїс Телемаху 24 січня 2017 року вручив копії Вірчих грамот Заступнику Міністра закордонних справ України з питань європейської інтеграції пані Олені Зеркаль.

Республіка Кіпр встановила дипломатичні відносини із 170 країнами світу. Кіпр має 40 дипломатичних місій та представництв при міжнародних організаціях з паралельною акредитацією у 110 країнах та міжнародних організаціях.

З огляду на той факт, що Республіка Кіпр є невеликою країною та має порівняно обмежений дипломатичний штат, рішення про відкриття окремого дипломатичного представництва в Україні свідчить про стратегічний характер міждержавних відносин та важливість подальшого розвитку рівноправного партнерства в усіх галузях.

Важливою формою співробітництва між Україною та Республікою Кіпр є візити та зустрічі посадовців обох країн.

23 вересня 2009 року Президент України Віктор Андрійович Ющенко та Президент Республіки Кіпр Дімітріс Хрістофіас провели зустріч в рамках участі у 64-й сесії Генеральної Асамблеї ООН.

У 2010 році відбувся обмін візитами голів парламентів обох країн: 10 – 12 червня – візит Голови Верховної Ради України Володимира Михайловича Литвина до Республіки Кіпр та 9 – 11 листопада – офіційний візит в Україну Президента Палати представників (Парламенту) Республіки Кіпр Маріоса Карояна. За заявами сторін, ці візити відкрили нову сторінку в поглибленні міжпарламентського діалогу, надали новий імпульс активізації українсько-кіпрських міжпарламентських відносин, які є важливою складовою двостороннього політичного діалогу.

Знаковою подією українсько-кіпрських відносин став перший в історії двосторонніх зносин офіційний візит Президента Республіки Кіпр Дімітріса Хрістофіаса та пані Елсі Хрістофіа в Україну 3 – 5 липня 2011 року.

5 липня 2011 року Президент Республіки Кіпр Дімітріс Хрістофіас відвідав Маріупольський державний університет, де йому присвоїли звання почесного професора.

14 – 16 грудня 2011 року Голова Верховної Ради України Володимир Литвин перебував з офіційним візитом у Республіці Кіпр.

10-11 грудня 2016 року відбувся офіційний візит Президента Республіки Кіпр Нікоса Анастасіадіса в Україну. Нікос Анастасіадіс обговорив з Президентом України Петром Порошенком сучасну ситуацію в Україні, підтримку Кіпром прагнень України стосовно запровадження безвізового режиму з Європейським Союзом. У присутності глав держав було підписано чотири українсько-кіпрські угоди, у тому числі щодо запобігання подвійному оподаткуванню. Крім того, Міністр освіти і науки України, професор Сергій Квіт від імені України підписав із кіпрським колегою нову угоду про співпрацю у галузі освіти і науки.

У рамках візиту Президент Республіки Кіпр Нікос Анастасіадіс провів зустріч із ректором МДУ, Почесним консулом Республіки Кіпр у Маріуполі, професором Костянтином Балабановим, у якій взяли участь члени офіційної делегації, у тому числі Посли Кіпру та Греції в Україні Васос Чамберлен та Васіліс Пападопулос. Під час зустрічі Президент Кіпру відзначив велику роботу, яку проводить Маріупольський державний університет та Почесне консульство Кіпру у Маріуполі.

Активні двосторонні українсько-кіпрські контакти свідчать про постійний діалог, який існує між керівництвом України та Республіки Кіпр, і важливість розвитку економічного, політичного, гуманітарного співробітництва для обох країн.

Загалом варто зазначити, що нормативно-правова база українсько-кіпрських відносин постійно розвивається та є достатньою. Потребують врегулювання окремі питання міждержавних відносин, які є предметом постійних переговорів сторін, зокрема – уникнення подвійного оподаткування, морське торговельне судноплавство, повітряне сполучення тощо.

Література

1. Балабанов К. В. Дипломатична та консульська служба : підручник для студентів ВНЗ / М. В. Трофименко, К. В. Балабанов. — Донецьк : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. — 432 с.

² http://www.mfa.gov.cy/mfa/embassies/embassy_kiev.nsf/page01_uk/page01_uk?OpenDocument

2. Маріупольський державний університет. - Електронний ресурс. - Режим доступу : <http://www.mdu.in.ua/>.
3. Міністерство закордонних справ України. - Електронний ресурс. - Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/>.
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. - Електронний ресурс. - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/>.
5. Посольство України в Республіці Кіпр. - Електронний ресурс. - Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/cyprus/>.
6. Трофименко М. В. Українсько-кіпрські відносини (політико-правові аспекти) / М. В. Трофименко, К. В. Балабанов // Український часопис міжнародного права. — 2013. — № 1. — С. 38—45.